Mottagare
Regionstyrelsen

Uppdrag. Utredning av förutsättningarna för införande av pluspolarkort

Förslag till beslut

- Informationen tas emot och uppdraget anses vara slutrapporterat.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen har utrett förutsättningarna för att införa Pluspolarkortet, ett beprövat koncept där en ledsagare får följa med kostnadsfritt på aktiviteter för personer med funktionsnedsättning. Utredningen har baserats på erfarenhetsutbyte med referenskommuner samt samråd med interna intressenter och lokala arrangörer.

Analysen visar att maximal inkludering uppnås genom att kortet beviljas utifrån en yrkesverksam bedömning snarare än krav på formella beslut enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) eller socialtjänstlagen (2025:400, SoL). Det övergripande ansvaret för genomförandet föreslås ligga hos kultur- och fritidsavdelningen.

En effektiv förvaltning kräver automatisering via Region Gotlands e-tjänstplattform. De löpande administrativa kostnaderna bedöms vara låga.

En central förutsättning för genomförandet är att ett beslut fattas i regionfullmäktige om att systemet svarar mot ett allmänt intresse, vilket utgör den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter enligt dataskyddsförordningen GDPR.

Baserat på detta bedöms Pluspolarkortet vara en genomförbar och värdeskapande insats med hög samhällsnytta. För ett framgångsrikt införande krävs att e-tjänstens datasäkerhet verifieras, att ett referensnätverk säkras inom vård, skola och omsorg samt att en inledande pilotfas genomförs.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Förvaltningen har sedan 22 april 2022 i uppdrag att utreda förutsättningarna för införande av Pluspolarkortet. Förslaget inkom som ett medborgarförslag som fick bifall i regionstyrelsen på så sätt att regiondirektören fick i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett införande.

Med Pluspolarkortet kan en ledsagare kostnadsfritt följa med på en

avgiftsbelagd aktivitet medan personen med funktionsnedsättning betalar ordinarie pris. Konceptet är framtaget av Jönköpings kommun och används idag i hela Region Jönköpings län samt i bland annat Östersund och Lidköping.

Process och metod
Utredningen har genomförts genom en kombination av omvärldsbevakning och erfarenhetsutbyte med referenskommunerna Jönköping, Östersund och Lidköping. Metodiken har inkluderat samråd med interna intressenter inom Region Gotlands förvaltningar. Detta har säkerställt att förutsättningarna för införandet är analyserade ur såväl administrativa och tekniska perspektiv som utifrån ett användarperspektiv.

Utredningen har även förankrats genom dialoger med lokala arrangörer samt Funkisam. Responsen bekräftar ett intresse för ett samordnat system, vilket bedöms vara avgörande för kortets nyttjandegrad och framgång.

Resultaten
Införandet av ett ledsagarkort är genomförbart, kostnadsneutralt och har en hög samhällsnytta. Genom att använda en beprövad referensmodell kan Region Gotland erbjuda en inkluderande tjänst som ökar delaktigheten för personer med funktionsnedsättning utan att belasta budgeten med stora merkostnader.

Analysen visar att maximal inkludering uppnås om kortet beviljas baserat på en yrkesverksam referenspersons bedömning av behovet, snarare än genom krav på formella beslut enligt LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) eller SoL (socialtjänstlagen).

Hanteringen styrs av GDPR (rättslig grund: allmänt intresse) och offentlighets- och sekretesslagen. Innan en ny behandling av information påbörjas ska denna klassificeras och en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) upprättas i LISa, Region Gotlands verktyg för att driva arbetet med ledningssystem för informationssäkerhet.

Avgörande förutsättningar
Pluspolarkortet bedöms vara ett beprövat och värdeskapande verktyg där nyttan för målgruppen överväger den administrativa insatsen. Utredningen visar att följande förutsättningar är avgörande för ett införande:

- Rättslig grund: Att ett beslut fattas i regionfullmäktige om att systemet med Pluspolarkort svarar mot ett allmänt intresse enligt kommunallagen, vilket utgör den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter enligt GDPR.
- Datasäkerhet och teknik: En validerad e-tjänst med ombudslösning som uppfyller GDPR-kraven för lagring av känslig information.
- Förankring: Nyckelpersoner inom vård, skola och omsorg kan agera referensstöd.

- Genomförande och logistik: Säkra processer för produktion och distribution, kompletterat med en lokal grafisk profil för att stärka det lokala ägarskapet.

- Kvalitetssäkring: En inledande pilotfas för att testa processerna, samt etablering av en bred arrangörsbas och enkla metoder för uppföljning.

Bedömning

Förvaltningen bedömer att införandet av Pluspolarkortet är en lämplig insats för att främja jämlik hälsa och social inkludering utifrån följande motiveringar:

- Beprövad modell: Genom att använda en etablerad referensmodell minimeras utvecklingskostnader och risker.
- Resurseffektivitet: Genom att automatisera ansökningsprocessen och integrera produktionen i befintlig infrastruktur minimeras det administrativa merarbetet. Resursbehovet bedöms rymmas inom befintliga budgetramar.
- Mätbar nytta: Referenskommunerna visar att systemet är högt värderat av både användare och arrangörer. Det skapar en enhetlig struktur som underlättar för arrangörer och ökar tryggheten för kortinnehavaren.

Den samlade bedömningen är att när de kritiska förutsättningarna är uppfyllda finns goda möjligheter att implementera systemet i enlighet med den beprövade modellen.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Bedömningen är att införandet av Pluspolarkortet är förenligt med gällande lagstiftning, förutsatt att ett beslut i regionfullmäktige fastställer att verksamheten svarar mot allmänt intresse enligt kommunallagen. Detta beslut utgör den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter enligt GDPR. Den administrativa hanteringen ska vara anpassad utefter behandling av känsliga personuppgifter

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att införandet är budgetneutralt. Det ekonomiska bortfallet för arrangörerna bedöms vara försumbart då många redan tillämpar liknande lösningar kostnadsfritt.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att Pluspolarkortet har ett tydligt positivt barnperspektiv. Genom att inte tillämpa någon åldersgräns säkerställs att barn med funktionsnedsättning ges samma förutsättningar som sina jämnåriga att delta i fritidsaktiviteter, kulturupplevelser och sociala sammanhang.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att Pluspolarkortet är könsneutralt och vänder sig till alla individer med behov av stöd, oavsett kön.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att en digital ansökan och utskick per brev säkerställer att ledsagarkortet är tillgängligt för boende över hela ön. För att kortet ska uppnå

sin fulla potential är det dock av betydelse att transportmöjligheterna fungerar och att utbudet av aktiviteter finns spritt geografiskt.

6. Klimat och miljöperspektiv
Bedömningen är att en digital ansökningsprocess minimerar pappersförbrukningen och att behovet av fysiska besök på förvaltningen reduceras.

Beslutsunderlag

Rapport. Utredning av förutsättningar för införande av pluspolarkort
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-10-15

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Eric Fugeläng
Avdelningschef kultur och fritid

Skickas till